

WELKOM IN DANGOGO

Voor mijn ouders,
die me de wereld lieten ontdekken

INHOUD

INLEIDING	9
Het protest	17
Aan de kustlijn	39
Dangogo II	57
Villa Paramaribo	77
Snel geld	85
Op expeditie	105
Jetski's op de Surinamerivier	125
De berg van Fred	135
De oliedroom	151
NAWOORD	169
VERANTWOORDING	174
DANKWOORD	176

Bloempie

INLEIDING

Toen ik in 2018 voor de eerste keer naar mijn huis ging kijken in Bloemendaal, een Surinaamse wijk dicht bij de hoofdstad Paramaribo, was ik meteen verkocht. De sfeer in de drukke straat was gemoedelijk en warm. Mannen stonden bij de winkel, vrouwen deden de afwas voor het huis en kinderen fietsten rond en speelden voetbal of *dyul*, een populair soort tikkertje op een rechthoekig lijnenpatroon dat met stokken in het zand wordt getekend. Ik hoorde veel mensen lachen en ze groetten elkaar allemaal.

Het huis zelf – een ruime eenslaapkamerwoning met een grote schuur – was een hele vooruitgang vergeleken met mijn krappe, donkere appartement. Bovendien was de huurprijs verrassend laag, zo dicht bij het centrum van Paramaribo.

Pas later leerde ik wat daar de oorzaak voor was. Bloemendaal, kortweg ‘Bloempie’, staat ook wel bekend als een *kwaaimansbuurtie* (een kwajongensbuurt). De straten zijn van zand en de meeste huizen zijn klein en staan dicht op elkaar. Onder zinken dakplaten slapen drie of meer generaties bij elkaar. Tussen de huizen zijn smalle looppaden ontstaan – *boro pasi's* – die je van het ene huis naar het andere brengen zonder de straat op te gaan.

Bloempie heeft drie kleine buurtwinkels, waarvan eentje zich recht tegenover mijn huis bevindt: Fai Cheng. De winkel wordt uitgebaat door een Chinese familie, zoals het geval is bij meer dan 90 procent van alle supermarkten en kruidenierszaken in Suriname. Op de gevel van Fai Cheng staat STRAATHOND 4 LIFE

in zwarte graffiti. Binnen brandt een zwakke tl-lamp en zijn de rekken afgesloten met zware tralies. Je spullen moet je bestellen bij *omu*, zoals alle mannelijke Chinese winkeliers in Suriname worden genoemd. Een vrouw achter de kassa spreek je aan met ‘vrouw’. Omu en vrouw spreken alleen Sranantongo, geen Nederlands.

Inkopen doen bij Fai Cheng gaf mij in het begin een beklemmend gevoel, maar ik raakte verrassend snel gewend aan een ‘eigen’ winkel tegenover me. Dat komt goed van pas als je pannenkoeken bakt en pas halverwege beseft dat er te weinig melk in huis is. Ook voor boter, brood en hondenbrokken ging ik geregeld naar Fai Cheng. Hoewel de tralies in de winkel voor afstand zorgden, dwongen ze mij ook om met omu in gesprek te gaan. In de winkel leerde ik mijn eerste woorden Sranantongo. ‘*Wan paki merki,*’ zei ik als ik een pak melk wilde, of ‘*Omen a brede?*’ als ik wilde weten hoeveel het brood kost – een veelgestelde vraag in tijden van hyperinflatie. Mijn kennis van het Sranantongo heeft me sindsdien in mijn werk als journalist erg geholpen; ik kom in gesprek met mensen die anders niet met mij zouden kunnen (of willen) praten.

Op vrijdagavond, wanneer de lucht oranje kleurt, installeert Palu, een vriend van mijn buurman, zijn BBQ naast de ingang van de winkel en vult hij mijn huis met de geur van gebraden kippenboutjes. Ik hou van wat ik zie als ik naar buiten kijk: een kleurrijke parasol, lachende mannen en spelende kinderen. De vrouwen zitten voor hun huis te borduren. Wanneer de zon achter de horizon zakt, gaat de jeugd massaal naar de winkel voor de laatste inkopen van de dag. Meestal bestaat de boodschappenlijst uit brood, thee, melk en pindakaas, een geliefde avondsnaak voor het slapengaan. Naarmate de uren verstrijken, verdwijnen de kinderen van straat en zorgt de Surinaamse rum voor steeds luidere stemmen. Zoals de vrouwen tijdens het borduren zitten te roddelen, is dit voor de mannen een moment om te ventileren.

Ze drinken, discussiëren over Messi en Ronaldo, dromen over rijk worden en *sjansen* meiden die 's avonds in hun pyjama nog even snel naar de winkel lopen, elk met een kleurrijke satijnen bonnet op het hoofd.

Suriname heeft veel wijken die lijken op Bloempie. Ze liggen aan de rand van De Stad, zoals Paramaribo in Suriname wordt genoemd, en blijven veelal onderbelicht. Je komt er niet als je er niets te zoeken hebt. Onder de gemoedelijke sfeer gaat veel misbruik en criminaliteit schuil. Zo rijden van tijd tot tijd grote, glanzende Audi's en Mercedessen met zwart geblindeerde ramen en zonder nummerplaat door de wijk en maken schaars geklede, Spaanssprekende vrouwen er nauwelijks een geheim van dat ze in de prostitutie werken. Jongeren hangen 's nachts in groepjes op de hoek en kinderen zitten in de ochtend op de stoep van de winkel in plaats van op school. Volwassen mannen versieren jonge meisjes en staan om acht uur in de ochtend met een blik bier voor de winkel, en mijn buurvrouw hoor ik vaak schreeuwen en klappen uitdelen wanneer de kinderen huilen. Bij een woordenwisseling tussen mannen wordt weleens bedreigd met een kapmes.

Op de hoek van onze straat staat elke avond een worstenkraam zonder worsten. Er zijn een parasol en een lamp, maar geen vuur en geen pot. Wat er wel wordt verkocht is niet duidelijk, maar ik vermoed dat het een dekmantel voor de verkoop van (soft)drugs is. Ik stel daar geen vragen over. In het Surinaams heet dat: *mi n'e bemuy* (ik bemoei me er niet mee). De politie zal er hetzelfde over denken, want hoewel onze buurt zeker geen onbekende is voor 'de blauwe vrienden' gaat in de worstenkraam zonder worsten nog steeds elke avond het licht aan.

De huidige economische crisis heeft de zaken er niet makkelijker op gemaakt. Sinds 2015 is de waarde van de Surinaamse dollar

met zo'n 90 procent gedaald. Gezinnen komen nauwelijks nog uit met hun salaris, ze houden het hoofd boven water door veel te werken en met (financiële) steun van familie en vrienden (uit Nederland).

De inflatie bereikte in 2021 een piek van 60 procent. Suriname behoorde daarmee tot de top tien van landen wereldwijd met de hoogste inflatie. In 2024 was het nog steeds 20 procent. De criminaliteit is verruwd, de openbare dienstverlening zoals gezondheidszorg, onderwijs en infrastructuur verslechtert en de winkelprijzen stijgen elke maand, net als de rekeningen voor water, gas, internet en elektriciteit.

Hoewel er nog steeds veel gelachen wordt, raakt de crisis vrijwel iedereen in Bloempie. Toen de buurtwinkel verderop in de straat ging uitbreiden en ook Suribet-loten begon te verkopen – een enorm populaire, dagelijkse loterij in Suriname – sloot Fai Cheng noodgedwongen zijn deuren. Gokkantoren schieten als paddenstoelen uit de grond. Veel van mijn burens houden niet voldoende over om in de normale dagelijkse behoeften te kunnen voorzien, maar lopen toch elke avond naar de winkel voor een lot. Ze hebben toch al niet genoeg, dus 'wagen een gokje' in de hoop wat geld te winnen. Volgens VHP-parlementariër Rajendre Debie wordt er elk jaar ruim acht miljard Surinaamse dollar besteed in deze kleinschalige gokkantoren – de grotere casino's niet meegerekend. Dat is omgerekend 266 miljoen euro en een tiende van de Surinaamse staatsbegroting in 2024.

De financiële stress, in combinatie met gok-, drank- en/of drugsverslavingen, trekt een zware wissel op de huishoudens in Suriname. In Bloempie worden die frustraties en onmacht regelmatig geuit in hevige discussies voor de winkel, bij gebrek aan een cafécultuur. Veel van deze discussies eindigen bij de regering en in het bijzonder de president. Als eindverantwoordelijke van het land krijgt Chandrikapersad Santokhi het zwaar te verduren. In februari 2023 liep een antiregeringsprotest volledig

uit de hand. Het parlamentsgebouw werd bestormd en winkels in de binnenstad werden geplunderd. De onmacht in de volkswijken is voelbaar en de armoede is groot. Maar Suriname is meer dan alleen een economisch verhaal, daarvoor hoef ik maar naar buiten te kijken.

In september, normaliter de heetste maand van het jaar, is het vakantie in Suriname en is jong en oud uren in de weer met zelfgemaakte vliegers. Mijn burens plaatsen dan een bel op hun schutting – zo eentje die je in films op de receptiebalie van hotels ziet staan – om duidelijk te maken dat er verse ijsjes zijn gemaakt. Kinderen die er eentje willen kopen, slaan op de bel. De andere huizen hebben geen deurbel. Je roept gewoon ‘klop, klop!’ tot er iemand opendoet.

Op de hoek van de straat wachten taxichauffeurs op klanten, kinderen rennen voor de buurvrouw om een boodschap, de plaatselijke drugsverslaafde verdient een centje bij als tuinier van de wijk en mijn oude buurman van bijna negentig jaar die nauwelijks nog kan lopen volhardt in zijn dagelijkse wandeling naar de winkel. Wanneer schaars geklede vrouwen hem voorbijlopen, recht hij zijn rug en tuit hij zijn lippen ondeugend in een smakkende kus, met veel hilariteit tot gevolg. Bij het vallen van de avond – wanneer de temperatuur onder de 35 graden zakt – wordt er achter de meisjes aan gelopen en gestoeid. Mannen spelen domino op straat en een buurvrouw berispt haar buurmeisje in het voorbijgaan op kattenkwaad: ‘Ik ga het je vader vertellen!’ Het is een community waar men weet: van elkaar moeten we het hebben. Van dit kleine stukje Suriname krijg ik hoop.

Die hoop vind ik ook terug op andere plekken in Suriname. In mijn werk als journalist ontmoet ik veel verschillende soorten mensen. Van landbouwers en activisten tot wetenschappers, jagers, ondernemers en studenten. Zij werken elk op hun eigen manier aan een betere toekomst voor hun kinderen. Surinamers

verschillen daarin niet van andere volken in de wereld. Ze zijn alleen met zoveel minder. Suriname heeft evenveel inwoners als de gemeente Rotterdam, en dat op een oppervlakte vier keer zo groot als Nederland. Door de kleinschaligheid van het land, waar de helft van de bevolking ook nog eens in Paramaribo woont, wordt alles – en dus ook de problemen – direct tastbaar en zichtbaar. Het leven komt zo dichtbij, er is geen ontsnappen aan.

Veel van het slechte nieuws haalt de krantenkoppen, ook in Nederland. Daardoor ontstaat er al gauw een beeld van Suriname als ex-kolonie met alleen maar problemen. Maar Suriname is veel meer dan dat. In de acht jaar die ik hier woon, deel ik lief en leed met familie, vrienden en collega's. Ik raakte verwonderd, vermoeid en werd beledigd. Maar als ik het allemaal nog eens opnieuw zou mogen doen, zou ik niets veranderen. Dat heb ik in de eerste plaats aan de mensen om me heen te danken.

Dit boek is een verzameling van verhalen die een ander Suriname laten zien: een land van hoop en veerkracht, creativiteit, rijkdom, ambitie en vooruitgang. Het is Suriname zoals ik het heb leren kennen, vol moed en inspiratie. In de voetsporen van activisten, realisten, optimisten, dromers, strijders, denkers, doeners en nieuwe vrienden schets ik een portret van een land in ontwikkeling – met alle uitdagingen en oplossingen die daarbij komen kijken. Dit is mijn Suriname. Dit is mijn Bloempie.

